

EUROOPAN KOMISSION VASTAUKSET

EUROOPAN TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIMEN ERITYISKERTOMUKSEEN

Koheesiopolitiikan sääntöjen mukauttaminen
covid-19-pandemian vastatoimena

Varoja käytetään aiempaa joustavammin, mutta
koheesiopolitiikan käyttöä kriisinhallintavälineenä on
pohdittava

Sisällys

I. KOMISSION VASTAUKSET LYHYESTI	2
II. KOMISSION VASTAUKSET TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIMEN KESKEISIIN HUOMAUTUKSIIN.....	3
1. Kansalliset viranomaiset priorisoivat kriisi- ja elpymisvälineitä.....	3
2. Eri rahoitusvirtojen samanaikainen toteutus.....	3
3. Seuranta ja raportointi.....	4
III. KOMISSION VASTAUKSET TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIMEN SUOSITUKSIIN.....	4
1. Suositus 1 – Analysoidaan koheesiopolitiikan asianmukaisuutta budjettikriisien torjuntavälineenä.....	4
2. Suositus 2 – Seurataan tiiviisti REACT-EU-varojen käyttöä, jotta voidaan tarvittaessa antaa tukea, jossa keskitytään tuloksiin.....	5

Tässä asiakirjassa esitetään Euroopan komission vastaukset Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen huomautuksiin [varainhoitoasetuksen 259 artiklan](#) mukaisesti, ja se julkaistaan yhdessä erityiskertomuksen kanssa.

I. KOMISSIION VASTAUKSET LYHYESTI

Covid-19-kriisin ollessa pahimmillaan EU:n toimielimet pyrkivät yhteistyössä löytämään parhaat tavat tarjota jäsenvaltioille kiireesti lisää maksuvalmiutta. Koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskevat kaksi investointialoitetta mahdollistivat kauden 2014–2020 käytettävissä olevan koheesiopolitiikan rahoituksen hyödyntämisen ja osoittautuivat näin ollen erittäin hyödyllisiksi kansallisille viranomaisille. Tilintarkastustuomioistuin arvioi, että uusien joustomahdollisuuksien ansiosta kaikilla aloilla kohdennettiin uudelleen noin 35 miljardia euroa. Komission arvioiden mukaan noin kaksi kolmasosaa tästä määrästä, eli noin **23 miljardia euroa**¹, kohdennettiin uudelleen erityisesti toimenpiteisiin pandemian vaikutusten torjumiseksi pääasiassa terveydenhuoltojärjestelmän kannalta, pienille ja keskiuurille yrityksille tarkoitettuun taloudelliseen tukeen sekä tilapäisten kansallisten työajan lyhentämisyhteistyön perustamiseen.

Vuonna 2021 koheesiopolitiikkaan myönnettiin NextGenerationEU-aloitteen puitteissa lisärahoitusta **50,6 miljardia euroa REACT-EU-välineestä**. Tällä lisärahoituksella **tuettiin jäsenvaltioita** lisäämällä niiden maksuvalmiutta ja tarjoamalla uusia resursseja kriisistä aiheutuneisiin tarpeisiin vastaamiseksi.

Komissio on tarjonnut viranomaisille neuvontaa ja auttanut löytämään synergioita kaikkien uusien rahoitusvälineiden välillä. Se käsitteli kaikki pyynnöt ensisijaisina, jotta ohjelmamuutokset voitiin hyväksyä nopeasti. Korvauksia voitiin maksaa jopa päätökseen saatetuille toimenpiteille, jotka käynnistettiin 1. helmikuuta 2020 jälkeen, tai toimenpiteet voitiin rahoittaa kokonaan EU:n talousarviosta ilman kansallista yhteisrahoitusta. Täytäntöönpano- ja tarkastuskehyksiä varten tarjottiin joustavuutta, mutta samalla vaadittiin edelleen sovellettavien sääntöjen tiukkaa noudattamista. REACT-EU oli ensimmäinen NextGenerationEU-elpymisvälineen puitteissa käytetty väline. Ensimmäiset maksut jäsenvaltioille suoritettiin kesäkuussa 2021.

Merkittävän uudelleenkohdentamisen ja EU:n väliaikaisen 100 prosentin yhteisrahoitusosuuden ansiosta rahoituksen toteutus nopeutui entisestään vuosina 2020–2021: menoaste oli lokakuun 2022 lopussa noussut 73 prosenttiin sen jälkeen, kun tilintarkastustuomioistuin oli saanut tarkastustyönsä päätökseen.

Covid-19-pandemia aiheutti vakavia häiriöitä jäsenvaltioiden talouksissa ja yhteiskunnissa ja uhkasi alueellisten erojen ja sosiaalisen eriarvoisuuden syvenemistä. Sen varmistamiseksi, että koheesiopolitiikalla voidaan menestyksekkäästi saavuttaa pitkän aikavälin tavoite eli sosioekonomisten ja alueellisten erojen vähentäminen, politiikkaa oli kiireesti mukautettava vastaamaan laajempaa tilannetta, jotta voitiin puuttua pandemian seurauksiin, jotka vaikuttivat ihmisten elämään, yrityksiin, investointeihin ja hankkeiden täytäntöönpanoon. Koronavirusinvestointialoitteiden (CRII ja CRII+) tarjoamat joustomahdollisuudet olivat ratkaisevan tärkeitä, jotta voitiin ehkäistä alueiden välisten erojen syveneminen entisestään kriisin seurauksena, samalla kun REACT-EU-välineen varoja investoitiin tarvittavan tuen jatkamiseksi terveydenhuollolle, yrityksille ja työntekijöille sekä elpymisen pohjustamiseksi vihreiden ja digitaalisten painopisteiden mukaisesti.

Koheesiopolitiikka osoitti täysin sopeutumiskykynsä ja joustavuutensa yhtenä EU:n suurimmista investointipolitiikoista kriisistä elpymisessä. Tämä ei kuitenkaan tarkoittanut sitä, että koheesiopolitiikasta olisi tullut kriisinhallintaväline, sillä vastaavat joustomahdollisuudet oli määritelty selkeästi oikeudellisessa kehyksessä ja rajattu ajallisesti. Koheesiopolitiikka on edelleen ennen kaikkea pitkän aikavälin investointipolitiikkaa, jonka tavoitteena on Euroopan alueiden

sosiaalinen ja taloudellinen lähentyminen EU:n painopisteiden mukaisesti. Koheesiopolitiikan avulla pyritään edelleen saavuttamaan ensisijainen tavoite, joka on taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden vahvistaminen ja unionin poliittisten painopisteiden, kuten vihreän ja digitaalisen siirtymän, toteuttaminen. Tähän pyritään myös erityisesti kauden 2021–2027 ohjelmien yhteydessä.

II. KOMISSION VASTAUKSET TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIMEN KESKEISIIN HUOMAUTUKSIIN

1. Kansalliset viranomaiset priorisoivat kriisi- ja elpymisvälineitä

Komissio katsoo, että jäsenvaltiot ovat asianmukaisesti priorisoineet kriisi- ja elpymisvälineiden käytön sen varmistamiseksi, että toimet, joihin vaikutukset kohdistuivat, mukautetaan uusiin olosuhteisiin, että jo investoituja varoja ei menetetä ja että rahastoilla autetaan rajoittamaan pandemian vaikutuksia koheesioon. On myös huomattava, että REACT-EU-välineestä myönnetyn lisärahoituksen ansiosta investointeja voitiin tehdä jo ennen kauden 2021–2027 ohjelmien käynnistymistä, ja näin voitiin kuroa umpeen ohjelmakausien 2014–2020 ja 2021–2027 välinen kuilu ja helpottaa elpymistä.²

2. Eri rahoitusvirtojen samanaikainen toteutus

Komissio tunnustaa koordinoinnin ja täydentävyyden tarpeen koheesiopolitiikan varojen, erityisesti REACT-EU-välineen ja elpymis- ja palautumistukivälineen, täytäntöönpanossa.

Kaksinkertaisen rahoituksen riskiä voidaan suurelta osin lieventää useilla mekanismeilla ja säännöksillä. Sekä jäsenvaltiot että komissio kiinnittävät erityistä huomiota päällekkäisyyksien välttämiseen. Ensinnäkin yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen 63 artiklan 9 kohdan mukaisesti kauden 2021–2027 osalta jonkin rahaston maksatushakemukseen sisältyviä menoja ei saa ilmoittaa tuettavaksi samasta rahastosta muun ohjelman perusteella eikä muusta välineestä. Tätä periaatetta noudatetaan jo kauden 2014–2020 osalta, ja sitä seurataan ja on tarkoitus myös jatkossa seurata tiiviisti tarkastustoimien avulla. Tätä säännöstä korostetaan voimakkaasti myös valintaperusteissa, joita jäsenvaltiot soveltavat valitessaan hankkeitaan.

Toiseksi ohjelma-asiakirjoissa eli kumppanuussopimuksessa, ohjelmissa ja alueellisissa oikeudenmukaista siirtymää koskevissa suunnitelmissa on kuvailtava koheesiopolitiikan ja muiden unionin välineiden välistä täydentävyyttä ja synergiaa, jotta voidaan välttää päällekkäisyydet ja ennakoida mahdollinen kaksinkertaisen rahoituksen riski.

Sekä kauden 2021–2027 ohjelmia koskevissa kumppanuussopimuksissa että kansallisissa elpymis- ja palautumissuunnitelmissa kuvataan täydentävyyttä muiden välineiden kanssa. Tätä käytetään perustana lisäkoordinointijärjestelyille, joilla varmistetaan täydentävyys ja eri välineiden väliset synergiat.

Alue- ja kaupunkipolitiikan pääosaston ja työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosaston yksiköt osallistuivat asianmukaisesti jäsenvaltioiden elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa

² Ks. tilintarkastustuomioistuimen huomautus 36 ja laatikko 2.

ehdottamien elpymis- ja palautumissuunnitelmien arviointiin. Näin varmistettiin kaikilta osin synergia ja tietoisuus jäsenvaltioiden tavoitteista elpymis- ja palautumistukivälineen ja koheesiopolitiikan varojen puitteissa. Lisäksi osana komission kanssa sovittuja operatiivisia järjestelyjä jäsenvaltiot sitoutuvat järjestämään yhdessä sidosryhmien kanssa vuosittain tapahtuman, jossa keskustellaan elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanon ja muiden EU:n ohjelmien keskinäisestä täydentävyydestä, synergiasta, yhtenäisyydestä ja johdonmukaisuudesta.³

3. Seuranta ja raportointi

Lisätäkseen avoimuutta ja tilivelvollisuutta sen suhteen, miten koheesiopolitiikan varoja käytetään terveydenhuollon (mukaan lukien rokotukset), yritystuen ja työajan lyhentämistä järjestelyjen osalta, komissio on julkaissut 32 covid-19-indikaattoria, jotka eivät ole pakollisia. Jäsenvaltiot ovat ottaneet ne laajalti käyttöön, mikä on auttanut viranomaisia ja komissiota seuraamaan ja arvioimaan, miten koheesiopolitiikan rahoitusta, REACT-EU-välineen varoista peräisin oleva rahoitus mukaan luettuna, käytettiin pandemian yhteydessä.

Komissio on edelleen sitoutunut pitämään kansalaiset ajan tasalla kaikista julkisista menoista. Tästä syystä komissio on perustanut avoimen datan alustan puitteissa kolme interaktiivista tulostaulua⁴, joissa esitetään koheesiopolitiikan rahoituksen käyttöä jäsenvaltioissa kriisin aikana. Tulostauluissa on tietoa jäsenvaltioiden menoista erityisesti tärkeimmillä aloilla: **terveydenhuolto, yritystuet ja suora tuki ihmisille.**⁵

III. KOMISSION VASTAUKSET TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIMEN SUOSITUKSIIN

1. Suositus 1 – Analysoidaan koheesiopolitiikan asianmukaisuutta budjettikriisien torjuntavälineenä

Tavoiteajankohta: vuoden 2024 loppuun mennessä

Komissio hyväksyy suosituksen.

2. Suositus 2 – Seurataan tiiviisti REACT-EU-varojen käyttöä, jotta voidaan tarvittaessa antaa tukea, jossa keskitytään tuloksiin

Tavoiteajankohta: välittömästi

Komissio hyväksyy suosituksen.

³ Ks. tilintarkastustuomioistuimen huomautus 40.

⁴ Koronaviruksen seurantasivusto: yleiskatsaus EU:n koheesiopolitiikan toimista – REACT-EU-seurantasivusto – Koheesiopolitiikan koronavirusindikaattoreiden yleiskatsaus.

⁵ Ks. tilintarkastustuomioistuimen huomautukset 73–79.

Komissio jatkaa REACT-EU-välineen painopisteiden täytäntöönpanon seuranta ja siihen liittyvää tukea hallintoviranomaisille. Tässä yhteydessä komissio aikoo tunnistaa ne ohjelmat, joissa ilmenee varojen käyttöön liittyviä ongelmia, ja tehdä yhteistyötä ohjelmaviranomaisten kanssa, jotta REACT-EU-välineen varoja hyödynnettäisiin mahdollisimman tehokkaasti. Yhteistyöhön perustuvan hallinnoinnin periaatteen mukaisesti jäsenvaltioiden on varmistettava, että yhteisrahoitetuilla toimilla edistetään vaikuttavalla tavalla sekä laajempien tavoitteiden että tuloksellisuuteen liittyvien tavoitearvojen saavuttamista.